

TANÁRI NÉZETEK A TANULÁSI MOTIVÁCIÓVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

T-7

Mezei Tímea *, Fejes József Balázs **

* *Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola*

** *Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet*

Kulcsszavak: tanulási motiváció; tanári nézetek

A tanulási motivációval foglalkozó kutatások az elmúlt néhány évtizedben számos, az osztálytermi gyakorlatban hasznosítható eredményt hoztak (Hornstra et al., 2015; Turner et al., 2009), azonban ezek a tanári gyakorlatban alig realizálódtak. A jelenség magyarázata vélhetően részben a pedagógusok tanulási motivációval kapcsolatos nézeteihez köthető, amely meggátolhatja a kutatási eredmények befogadását. A jelen kutatás a nemzetközi szakirodalom releváns munkáinak szintetizálásával a tanulási motivációhoz kapcsolódó tanári nézetek megismerését tűzi ki célul. Munkánk során nemzetközi bírálati rendszerű folyóiratok tanulmányaira, valamint elismert szerzők könyvfejezeteire támaszkodtunk. Összesen huszonnégy empirikus munkát találtunk, amely legalább részben a tanulási motivációval kapcsolatos nézetekre fókuszált. A publikációk nagyobb részben kérdőíves adatfelvételeken, kisebb részben interjúkon alapultak, emellett egy-egy munkát találtunk, amely a lehorgonyzott elméletre (*grounded theory*), illetve fókuszcsoportos interjúra támaszkodott. Az áttekintett munkák többsége általános iskolában oktató pedagógusokat vizsgált, illetve alacsonyabb számban óvodapedagógusok, középiskolai tanárok és egyetemi oktatók nézetei is megjelentek néhány kutatásban. Az áttekintett publikációkat négy nagyobb csoportba soroltuk. Az első csoportba a célorientációs elmélethez kapcsolódó vizsgálatok kerültek, amelyek számukban és eredményeik részletességében is kiemelkedtek (pl. Baghetto, 2007; Weisman, 2012). A következő egységbe azok a munkák kerültek, amelyek az olvasás elsajátításával, fejlesztésével összefüggésben vizsgálták a tanári nézeteket a motivációról (pl. Quirk, 2010; Taboaba, 2012). Számos tanulmány helyezte fókuszába az autonómia és a kontroll témájáról vallott tanári hiteket az osztálytermi munka kapcsán, nem csak az olvasás kapcsán (pl. Honstra, 2015; Roberston, 2013) – a harmadik csoportba ezek kerültek. A negyedik, legszélesebb csoportba azokat a kutatásokat soroltuk, amelyek a pedagógusok általános motivációs nézeteit vizsgálják, nem kiemelve képességterületet vagy motivációs elméletet (pl. Kaiser, 2013, Martin, 2006). Összességében a pedagógusi nézetek feltárása a tanulási motivációval összefüggésben elhanyagolt kutatási területnek számít, mindössze egy-egy jól körülhatárolható témában találhatunk elemzéseket. Szakirodalmi áttekintésünk egy jövőbeni empirikus adatgyűjtést alapoz meg. A pedagógusok gondolkodásának megismerése, a kutatói és pedagógusi nézetek közelítésének, azaz a hatékony együttműködésnek és a motivációt célzó beavatkozások szervezésének egy kiemelt eszköze lehet a jövőben. A kutatási előzmények szerint a pedagógusok motivációról való gondolkodása befolyásolja gyakorlatukat (Mansfield & Volet, 2010), a pedagógusjelöltek motivációról való gondolkodása pedig hatékonyan formálható (Mansfield & Volet, 2014), így az eredmények a pedagógusképzés és –továbbképzés terén is felhasználhatóak lesznek.

A kutatást az EFOP-3.6.1-16-2016-00008 azonosítójú, EU társfinanszírozású projekt támogatta. Fejes József Balázs a közlemény megírása alatt Bolyai János Kutatási Ösztöndíjban részesült.